

Mariiborski Dečerpušk

Leto IV. (XI.), štev. 87

Maribor, sreda 16. aprila 1930

Cena 1 Din

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemam v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaši po tarifu
Oglaši sprejema tudi oglašni oddelok „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kriza v naših premogovnikih

DRŽAVNI ERAR ZAHTEVA ZNIŽANJE CEN PREMOGA, LASTNIKI RUDNIKOV NEPOPUSTLJIVI. — DELO V PREMOGOVNIKIH POČIVA.

BEOGRAD, 16. aprila. Pogajanja med lastniki premogovnikov in prometnim ministrtvom radi sklenitve nove pogodbe o dobavljanju premoga za državne železnice, nujakor še niso končana, temveč se še nadaljujejo. Zato so tudi vsegovorice o obnovitvi dela v premogovnikih, ki skoro popolnoma počiva, preuranjene. Država zahteva znižanje dobavnih cen za premog, v kar pa podjetniki nočejo privoliti. Pogajanja so dosegla do mrtve točke.

Davi so se imeli delegati lastnikov premogovnikov v prometnem ministr-

stvu zopet konferenco z zastopniki državnih železnic in so pri tej priliki izročili svoj odgovor na zadnjo ponudbo uprave državnih železnic. Vendar pa še ni prišlo do sporazuma in se bodo pogajanja najbrž nadaljevala še nekaj dni. Vsekakor bi bilo v interesu rudarjev, ki so prlši vsled počivanja dela v rudnikih v največje stiske, da se konflikt med državnim erarem in podjetniki čimprej konča. Ako pa to ni mogoče, potem naj se podjetnike prisili k obnovitvi dela in sicer neglede na uspeh pogajanj, ki bi se med tem nadaljevala.

nado, da Jugoslavija madžarskemu tranzitnemu prometu ne bo delala nobenih težkoč.

Ureditev naših rečnih pristanišč

BEOGRAD, 16. aprila. Poleg pozornosti, ki se v vedno večji meri posveča pomorskim pristaniščem, se zadnji čas posveča velika pažnja tudi izgradnji rečnih pristanišč. Sedaj se gradi močerno pristanišče na Tisi pri Senti, v kratkem pa se bo pričelo graditi pristanišče v Prahovu na Donavi in na nekaterih drugih krajih.

Trockij proti Stalinu

PARIZ, 16. aprila. Po vesteh iz Carigrada namerava Trockij izdajati v Berlinu polmesečnik, ki ga bo redigiral iz Carigrada. Trockij namerava namreč pričeti odkriti boj proti Stalinu.

Madžarsko-italijanska paroplovna družba

BUDIMPEŠTA, 16. aprila. Listi poročajo iz Rima, da sta se Mussolini in grof Bethlen pri svojih rimskih razgovorih bavila podrobno tudi z reškim vprašanjem. Pri tej priliki je bilo ugotovljeno, da je Reka edini izhod Madžarske na morje in je Italija pripravljena dovoliti Madžarski tostvarno tudi največje ugodnosti. Med drugim naj bi se ustanovila italijansko-madžarska paroplovna družba, ki bi imela monopol za madžarski pomorski izvoz.

Kakor rdeča nit se vleče skozi vse njegova izvajanja pozivanje k strogi disciplini. Utemeljuje to potrebe s konstatcijo, da so komunisti v Rusiji obkoljeni od mase malomučenskih elementov. Četudi je v SSSR kolektivizirani že 40% gospodarstva, vendar ne smemo pozabiti, da je ostalo še najmanj 15 milijonov individualnih kmetov posestev. A že Lenjin — tako filozofira Jaroslavski dalje — je dejal, da mali producenti poražajo kapitalizem, stalno, dnevno, elementarno in v masah. Zato je komunizmu potrebna najstrožja disciplina.

Jaroslavski v svojih nadaljnjih izvajanjih priznava, da komunizem danes v SSSR preživlja težko krizo. Ni težko biti revolucionar, kadar imaš poleg običajnih karrieristov tudi navdušene pristaše. Veliko težje je biti revolucionar, kadar moraš voditi zaoštale in utrujene mase, ako zadevaš na težkoče, ako se moraš umikati.

Tre izjave Jaroslavskega so značilne, ker jasno dokumentirajo odkrito priznanje, da je za komuniste v SSSR nastopil težek čas, da so »mase utrujene od komunističnih eksperimentov«.

Zanimiva so tudi še nadaljnja izvajanja Jaroslavskega, kjer postavlja načelo, da človek, ki je enkrat stopil v komunistično stranko in s tem sprejet njen program, nima pravice na tem programu karkoli kritizirati, še manj pa ima pravico kritizirati postopanje stranke, kakor hitro je odobril postopanje strankin izvršni odbor. To se pravi: vodstvo stranke absolutno veže svobodno voljo poedinega člena stranke in jo podvrgava edinstveni komandi strankinoga vodstva.

Besede ideologa ruskega boljševizma, ki naj bi dale boljševiški akciji

LAHORE, 16. aprila. Propaganda za neodvisnost Indije se kljub angleškim protiukrepom vedno bolj širi. Gibanje se je razširilo tudi že na severne province Indije. Gandhiji pristaši so tamkaj že zaprli šole in se popolnoma stavili v njegovo službo. Angleške čete v Lahore so stalno pripravljene.

Polet „Grofa Zeppelina“ na Špansko

FRIEDRICHSHAFEN, 16. aprila. Včeraj je zrakoplov »Graf Zeppelin« startal k svojemu prvemu letosnjemu večjemu poletu nad evropsko celino. Start se je kljub slabemu vremenu izvršil gladko, nakar je zrakoplov takoj krenil proti Španski. Ob 22. uri je dosegel že francosko obalo. Pri nadaljni vožnji se je moral zrakoplov boriti s težkimi viharji, vendar pa je zračni velikan danes ob 10. dop. zopet gladko pristal. Na krovu je bilo 40 mož posadke z oficirji, 10 potnikov in nekaj povabljenih gostov.

Toča v Italiji

RIM, 16. aprila. Po poročilih iz raznih delov Italije je divjalo včeraj tamkaj težko neurje in je padala ponekod tudi toča. Posebno je razsajal vihar v Rimu, Piacenzi, Milanu, Vidmu in Napolju.

novega razmaha in poleta, so nehoti najtežja obsodba boljševiškega sistema. Beseda o masah, ki so utrujene od eksperimentov, pada kakor težko kladivo na celo boljševiško akcijo v Rusiji. Saj je v zvezi s tem za globoko resnico teh besed najjasnejši dokaz baš uvodoma omenjeni sklep izvršnega odbora ruske komunistične stranke, ki ga je objavilo glasilo stranke, moskovska »Pravda« in ki dokazuje, da grozi Rusiji radi zgrešene sovjetske politike napram kmečkemu stanu, ki pomeni za vsako državo neizčrpni rezervoar življenske sile, zopet polož v ljudski prehrani. Ako izvršni odbor poziva vse pristaše stranke, naj razkrije vse pogreške v politiki napram kmetu, je to dokaz, da so res vršile težke zlorabe, kajih posledica bo silen padec v ruski pojedelski produkciji. Ako pravi uradno

poročilo, da je v Severnem Kavkazu, v drugi največji žitni zakladnici Rusije, posejane komaj 36% vse v »pjačiletki« predvidene površine plodne zemlje, je to tako strašna samoobitoba boljševiškega sistema, da noben še takoj hud nasprotnik boljševizma ni mogel izreči hujše obtožbe. Represalije, ki jih napoveduje izvršni odbor: da bodo kmete, ki bodo letos manj sezali kakor lani, obdavčili na podlagi v letu 1929. posejane površine itd., so iluzorne in samo pesek v oči ruski javnosti. Milijonske mase kmečkega naroda, »utrujene od komunističnih eksperimentov«, bodo obtičale boljševiškim vročekrvnem v želodcu in jih končno proti njihovi volji pripeljale do spoznanja, da se velike reforme ne dajo izvajati s silo, z nasiljem in krvjo, ampak samo potom duhovne evolucije in smotrenosti dela.

Grški trgovci obiščejo Jugoslavijo

BEOGRAD, 16. aprila. Te dni se je vršila v beograjski Trgovski zbornici konferenca zastopnikov gospodarskih organizacij. Prisostvoval je tudi predsednik solunske trgovske zbornice. Razpravljalo se je med drugim tudi o nameravanem obisku grških trgovcev v Jugoslaviji. — Organizacijo obiska bo prevzela grško-jugoslovenska liga v Solunu. Obisk se bo vršil povodom vsesokolskega zleta.

Građnja prve albanske zeleznice

TIRANA, 16. aprila. V Albaniji grade sedaj prvo železniško progo, Tirana - Drač, ki bo dolga krog 50 km. Gradi jo italijanski kapital. Albanska vlada namejava graditi tudi še drugo progo od Elbasana do naše meje, ki bi se pozneje zvezala z našo progo Bitolj - Ohrid, ker želi albanska vlada priti v čim tesnejše trgovske odnose z našo vlado.

Izvoz naše živine v Egipt narašča

BEOGRAD, 16. aprila. Naša živina je na egiptskih trgih dosegla visoke cene. V mesecu marcu je bil izvoz naše živine preko Soluna tako velik, da prevozne ladje niso mogle prevzeti naenkrat vsega za izvoz nameranega blaga. Zato je bilo v ministrstvu za trgovino sklenjeno, da se povečajo zgradbe za živino v naši svobodni luki v Solunu, kjer bo živina dobro spravljena, da ne bo trpel na kvaliteti in množini.

60 milijonov v 3 mesecih

Kakor poročajo iz Newyorka, je dobil tamkajšnji odvetnik Samuel Untermyer, ki je znan tudi pod imenom »advokat z orhidejo«, ker nosi v gumblinci vedno orhideje, naravnost kraljevski honorar, ko je zastopal neko kinematografsko tvrdko pred sodiščem. Honorar je znašal namreč malenkostno vsoto 60 milijonov dinarjev. Ako upoštevamo, da je zaslužil ta denar v 3 mesecih, potem pomeni to, da je zaslužil dnevno 720.000 dinarjev. Seveda rastejo... take orhideje samo v deželi dolarjev.

Milijonarjevo maščevanje

Trdrovratnost, s katero je milijonar Cuten iz Čikaga zasledoval roparje, ki so ga pred osmimi leti napadli in oropali, je imela končno presenetljiv uspeh. Posrečilo se mu je namreč sedaj, da je od 9 članov brojčeve roparje tolpe izsledil 8 in jih izročil sodišču. Pred osmimi leti so napadli njegovo hišo, jo popolnoma izropali, njega samega pa zaprli v klet, kjer bi se skoro zadušil. Cuten se je takrat zarotil, da se bo vse svoje življene trudil, pa naj stane kar hoče, da izsledi roparje. Pošiljal je svoje tajne agente po vsem svetu in je izdal v doseg svojega namena velikanske vsote. Edini član tolpe, ki uživa še svobodo, je brat vodje tolpe. Cuten je sedaj izjavil, da toliko časa ne bo miroval, dokler tudi tega ne izsledi.

Klub »mučenih mož«

Anglija je bila že od nekdaj dežela čudnih klubov in društev. Pred kratkim so ustanovili v Liverpoolu klub »mučenih mož«. Nad 400 mož se je združilo, da se skupno zaščitijo pred hudimi jezikimi svojih žen.

Iz dežele sredine

KITAJSKA DRŽAVA, RASA IN JEZIK. — ZNAČAJ IN NARODNI OBČAJI. — KASTE IN KAZNI.

Dasiravno je Kitajska od nas mnogo bolj oddaljena kakor Amerika, vendar se njeni imen v našem časopisu in v naši javnosti neštetokrat omenja. Odkar je pred desetletji iz večtisočletne monarhije postala republika, je torišče večnih nemirov in državljanških vojen, za spremembu pa je lansko leto doživel tudi še spopad s sovjetsko Rusijo. Kljub temu pa so pojmi o Kitajski navadno precej medli in malokdo se zaveda, da je to največja država na svetu, največja namreč po številu prebivalstva, ki šteje krog 350 milijonov duš, dočim je vseh Kitajcev na svetu preko 400 milijonov. Meri pa republika Kitajska 10,139.000 kvadratnih kilometrov, dočim jih naša Jugoslavija le 248.000.

Kitajci so Mongoli temnorumene ali pšenične barve, s poševnimi očmi, močno razvitimi ličnimi kostmi in manjše rasti od nas. Vendar pa niso po vseh delih države enaki: na severu so svetlejše barve in tudi nekoliko večji kakor v južnih pokrajinalah. Povprečna velikost Kitajca je 1.62 m. Govorijo več narečij, ki si med seboj več ali manj sličijo, vendar se pa vsi med seboj ne morejo razumeti, tako so velike razlike. Njihov jezik pozna samo enozložne besede, ki jih ni mnogo, a imajo navadno več pomenov. Pisava je slikana, za vsako besedo posebno znamenje.

Vsi raziskovalci Kitajske nam slikajo njene prebivalce kot miroljuben precej mrtev narod, ki se je pred tisočletji obdal z obzidjem in ločil od ostalega sveta.

Raziskovalec Richthofter trdi, da ni našel nikjer mirnejšega in boljšega ljudstva kot so Kitajci. Ko je hodil med njimi, so se povsod radovedno zgrinjali krog njega, toda nihče mu ni storil zlega. Vendar pa Kitajci trpijo radi tujcev v svoji deželi, in temu je pripisati večji del nemirov poslednjih desetletij. V splošnem so Kitajci zelo skromni, a zelo so nadarjeni tudi za trgovino, ki je na Kitajskem močno razvita. Manj pa je napredovalo poljedelstvo, dasiravno so Kitajci pretežno poljedelski narod. Pri tolikih prebivalcih se vendar še dobi neizkoričena zemlja. Plut je v rabi le pri večjih posestnikih, dočim obdeluje navadni kmetič svojo zemljo na stari način. Voz in lopata sta neznana, tudi skedenje in mlatilnic v našem pomenu nimajo; žito jim omlati domača živila, katero napodijo, da hodi po klašju.

Balaða o vojni in ljubezni

Bratko Kreft je Rayanalov »Grob neznanega vojaka« priredil popolnoma po svoje, opustil je vse postransko in zajel samo najbolj bistveno, zato je njegova priredeitev močna in učinkovita. Ce je pa za dogajanje določil ves svet, kjer je bila vojna, bi bil moral opustiti tudi vsa lokalna in rodbinska imena. S tem bi »Balaða o vojni in ljubezni« le še bolj pridobila na vseobsežnosti in obči veljavnosti. Kakor je bil svojstven pri prireditvi, tako je bil originalen tudi v inscenaciji in režiji. Pokazal nam je stilizirano igro, ki je v Mariboru nismo vajeni, ki je pa za uprizarjanje takih del edino pravilna in prikladna. Realistično podajanje, ki bi se moral ozirati na toliko postranskih zunanjosti, ne bi nikdar moglo tako podčrtati bistvenih notranjih občutij in ne bi moglo dejstvovati na poslušalce tako neposredno, kakor je stilizirano. Efekt je bil močan.

Podati delo z dvema igralcem, je težak problem oderske tehnike, še težji tedaj, če gre samo in izključno za govorjeno besedo, za balado in ne za drama. Vojak (Bratko Kreft) in dekle (Sava Scherbanova) sta ta problem rešila dobro, čeprav je celotni igri manjkala večja dinamika in popolnejša izkristalizacija posameznih bistveno važnih momentov. Kjer pa sta se dinamika in izčrpnost odigravanja srečali, so nastale pretresujoče scene. Motil je nekoliko pričetek ob svetovanju, ki ni bil igralsko dovolj izdelan, čeprav je bila osnova zaradi stvari, ki se pozneje odkrijo, sicer

pravilna. Tu bi kazalo poslušalca na to pripraviti s kratkim monologom dekleta pred ženinovim prihodom. Nekaj takih momentov je tudi pozneje, a več pažnje bi moral g. Kreft posvetiti tudi izgovorjavi, pred vsem volkalom, da bi bil manj lokalno štajerski in bolj pravilno slovenski. Pokazal pa je, da je tudi kot igralec močan, dasi se mu tu in tam pozna, da se še ni docela našel in da mu tudi tehnično še marsikaj manjka. Zelo velik talent z izredno in prefinjeno globino je razodela ga. Scherbanova, v ostalem pa velja glede tehnike in drugih podrobnosti tudi zanjo isto, kar za g. Krefta. Za oba bi bila velika škoda, če bi ostala pri amaterstvu.

Gostovanje dvojice z Delavskega odra »Svobode« v Ljubljani je bil nadvse zanimiv dogodek za naše gledališče in vredno pažnje že zaradi težkega eksperimenta, ki je uspel tudi pred popoldanskim občinstvom, ki sicer navadno ne zahaja v naš Talijan hram. Želeli bi, da bi se igra ponovila enkrat tudi zvečer. Ob koncu naj pa omenim tudi muzikalne improvizacije g. prof. Rančigaja na klavirju: bile so globoke in apartno podane. Obisk izvrsten. — r.

Za ravnatelja trgovske akademije v Ljubljani

je imenovan g. dr. Karel Pirjevec, profesor na istem zavodu. —

Enodnevni tečaj za zatiranje škodljivcev in bolezni sadnega drevja

se bo vršil v pondeljek dne 5. maja na vinarski in sadarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8—12. in 14.—18. ure.

Mariborski in dnevní drobiž

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 16. aprila. Zaprt.

Četrtek, 17. aprila. Zaprt.

Petak, 18. aprila. Zaprt.

Sobota, 19. aprila. Zaprt.

Nedelja, 20. aprila ob 15. uri »Takrat v starih časih«. Znižane cene. Kuponi. Zadnjekrat. — Ob 20. uri »Caričine Amazonke«. Premjera.

Pondeljek, 21. aprila ob 15. uri »Rigoletto«. Navadne operne cene. **Gostovanje ge Tinke Wesel-Polla.** — Ob 20. uri »Netopir«. Znižane cene. Kuponi. **Gostovanje gdč. Šuštarjeve.**

Velikonočni prazniki v mariborskem gledališču. Na Velikonočno nedeljo se vprizori ob 15. uri prisrčna Stolzova opereta »Takrat v starih časih« pri znižanih cenah, zadnjic v sezoni. — Zvečer bo letosna premjera najboljše slovenske operete, ki jo je vglasbil pokojni skladatelj Viktor Parma »Caričine Amazonke«. Sodeluje ves operetni ansambl, rezira g. Rasberger, dirigira g. Herzog. — Na Velikonočni pondeljek, 21. t. m. se vprizori ob 15. uri priljubljena Verdijeva opera »Rigoletto«, da se tudi okoličanom nudi priložnost slišati slavno kolporturko g. Tinko Wesel-Polla, ki gostuje kot Gilda. — Zvečer ob 20. uri pa se vprizori Straussova klasična opereta »Netopir« pri znižanih cenah. Kot soberica Adela gostuje bivša članica marib. opere gdč. Šuštarjeva.

Tragedija mariborskega odvetnika.

Davi so našli znanega mariborskega odvetnika dr. Juritscha, nezavestnega v njegovi pisarni. Prepeljan je bil takoj z rešilnim avtom v splošno bolnico. Dr. Juritsch se je zastrupil z nekim narkotičnim sredstvom. Njegovo stanje je zelo kritično in skoraj upanja, da bi se zdravnikom posrečilo, da mu rešijo življene. Vzrok njegovega obupnega koraka so baje težke gospodarske neprilike, v katere je zašel v zadnjem času.

Našo severno državno mejo

nad Mariborom je tekom marca pasiral pri prestopu v našo državo skupno 10.088 oseb (4676 Jugoslovenov, 3384 Avstrijev, 512 Nemcov iz Nemčije, 1062 Čehoslovakov, 119 Poljakov), pri odhodu iz države pa 11.076 oseb. Od 1. jan. tl. znaša obmejni promet 44.848 oseb.

Brez staršev.

Sinoči so pripeljali v socijalno-politični urad mestnega magistrata v Mariboru iz Voitsberga v Avstriji dva plakajoča otročička, sestrica in bratca, 4letno Sonjo in 5letnega Hugona Gauklerja. Nesreča je hotela, da sta tekom enega meseca izgubila svoje roditelje in postala popolni siroti. Najprej je umrla komaj 29letna mati in sicer v bolnici v Voitsbergu, neposredno za njo pa oče, ki se je po materini smrti z izredno ljubezno oklenil svojih otrok; podlegel je na posledicah operacije v graški bolnici. Ker otročička nimata svojcev, ki bi lahko skrbeli za njiju, ju je mladinsko-skrbstveni urad v Voitsbergu odpravil v Maribor, kjer ima domovinsko pravico. Mestni socijalno-politični urad ju je oddal v mestni mladinski dom v Koroščevi ulici, kjer se jima bo posvetila vsa skrb in ljubezen, da se jima olajša gorje, ki ju je zadelo ravno v času, ko se ostala deca veseli pihov.

Sirota brez staršev,

ki je sedaj z odličnim uspehom dovršila gospodinjsko šolo, želi dobiti primerno službo. Interesenti naj se obrnejo na strokovno učiteljico gdčno Jelo Levstikovo, deklica meščanska šola, Cankarjeva ulica 5.

Mariborski delovni trg

izkazuje od 1. jan. do koncem minolega tedna 2695 deloškalcev (1805 moških in 890 ženskih) ter 1590 prostih mest. Delo je dobilo v tem času 1135 oseb, drugam dela iskat je odpotovalo 231 oseb, izven evidence jih je prišlo 623. V času od 6. do 12. tm. pa je pri borzi dela v Mariboru bilo 136 deloškalcev (91 moških in 45 ženskih) in 120 prostih mest. Delo je dobilo 79 oseb. V evidenci je bilo koncem minolega tedna pri borzi 706 brezveselnih.

Velikonočni prazniki pod državnim mostom.

Pod državnim most se je zatekel v Strossmayerjevi ulici 10, deložirani brezposebni delavec Ermenc Albin s svojo ženo in otrokom. Ker ne dobi stanovanja, izgleda, da bo ostal pod mostom tudi za časa velikonočnih praznikov. —

Cerkvena opravila v Velikem tednu v stolnici.

V sredo, četrtek in petek ob 15. žalne jutranjice.

Veliki četrtek, začetek sv. opravila ob 8.30 in sicer: škofova pontifikalna sv. maša, blagoslovilje sv. olj, slovesno sv. obhajalo, prenešenje Najsvetejšega v Križevo kapelo, umivanje nog. — Ob 18. uri litanije trpljenja Gospodovega v Križevo kapeli.

Veliki petek, začetek ob 8. uri: branje trpljenja Jezusa Kristusa po sv. evang. Janezu, ob 8.30 uri počeščenje sv. Križa ter prenešenje Najsvetejšega v božji grob. — Ob 17. uri nemška pridiga, ob 18. sv. križev pot in litanijske trpljenja Gospodovega pri božjem grobu, ob 19. uri zadnja postna pridiga, na kar se pojde žalostinke.

Veliko soboto, začetek ob 7.30, blagoslovilje ognja pred cerkvijo, blagoslovilje krstne vode, okoli 9. ure sv. opravilo. — Ob 18. slovesno Vstajenje s procesijo okoli cerkve, zahvalnica Te Deum.

Velika noč, ob 6. uri mesto pridige tiha sv. maša, nato blagoslovilje velikonočnega jagneta, ob 6.30 peti sv. maša. Ob 9.30 slovesna pridiga, ob 10. uri škofova pontifikalna sv. maša, ob koncu apostolski blagoslov. — Popoldne ob 17. uri pridiga, slovesne večernice in darovanje za farne uboge.

Pevska vaja Glasbene Matice izostane v tork, 22. t. m. za moški zbor.

Napredek moderne higijene.

Ko je bila klasična Grška na vrhuncu svojega prosvita, je vladala v Atenah v visokih krogih nenadkriljiva eleganca. Nega telesa je bila razvita do skrajnosti. Se bolj se je opažalo to v starodavnem Rimu za časa cesarstva. Umetnost rafinirane nege telesa in toaletna moda je bila tedaj na višku. Obstojal je cel sistem tudi najdelikatnejših budoarskih tajnosti. Toda kljub temu naša doba v neki točki še nadkriljuje klasično dobo, namreč v higijeni in higijenskem napredku telesne kulture. Kot primer navajamo samo važnost nege ust in zob, pri čemer imamo zaznamovati največji higijenski napredek, zlasti vsled razvoja moderne antisepse. Čudimo se naravnost, kaj vse so svoječasno uporabljali za nego ust in zob, ko še ni bilo antisepetične vode za usta (kakor Odol) in ko pojma »antisepetičen« sploh še niso poznali. —

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sezite takoj po staropreizkušeni »Franz Josefov« grenčici. Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni poudarjajo, da je »Franz Josefova« voda izborna učinkovita naravno odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specijskih trgovinah. —

Društvo jugoslovenskih akademikov ima v četrtek, dne 17. t. m. ob 8. zvečer v Narodnem domu redni letni občni zbor. Udeležba za vse člane obvezna. — Tajnik. — 1128

Kakor velemešta,

tako ima tudi Maribor svojo specijalno trgovino kravat v Vetrinjski ulici 24, ki ima na zalogi najprestrejšo izbiro krasnih kravat zadnje mode. — 1082

Velika kavarna.

Velikonočna senzacija original Tonita Billward elastični čudež in Leo Spari.

1131

Gluhonemi poslušajo koncert.

V zavodu za gluhoneme v Bonveretu (Švica) so te dni uporabili radio-sprejemno napravo s celo vrsto priklopilnih slušalk v to svrhu, da je 40 gluhonemih prvih v življenu poslušalo koncert. V istem zavodu delajo sedaj poskuse, da bi s pomočjo te naprave gluhonemi otroci učili govoriti. Besede, ki jih izgovarjajo učitelji, slišijo gluhonemi otroci s pomočjo mikrofona in ojačevalca v slušalkah.

Iz življenja Kirgizov

NAJSREČNEJŠI TRENUTKI ŽIVLJENJA TEGA PASTIRSKEGA NARODA.
— POMLAD V BREZKONČNI TURKESTANSKI PUSTINJI.

Tudi mnogo naših ljudi je zanesla svetovna vojna v Turkestano v Aziji, kjer se razprostirajo velike puščave, stepe in gore, pokrite z večnim snegom. Mrtvično vlada vse povsod, kamor sega oko, nikjer znakov življenja. Cele tedne lahko potuješ po tamkajšnjih pokrajinalah, pa ne najdeš bistvene izpremembe. Mučna tišina, neizmernost prostora, brezkončnost časa in turkestanski popoldan, ki traja celo večnost — to te neprestano spreminja na potovanju. V megleni daljavi pa se dviga proti vedno jasnemu obzorju silno gorovje, ki se razprostira v dolžino nad 2000 km. Na stotine in stotine ledenikov brez imen vidiš. Nekateri so do 8000 m visoki in se ti zde kakor ogromni oblaki.

V širšem pomenu besede obsega Turkestano pokrajino, ki sega do Kaspijskega morja na zapadu in do puščave Gobi ter do Tibeta na vzhodu. Oddaljenost severne in južne meje znaša 2.300 km. Površina Turkestana obsega dva milijona kvadratnih kilometrov, vendar pa živi na tem ogromnem prostoru komaj 9 in pol milijona prebivalcev. Že to govori o veliki zapuščenosti Turkestana.

Strašna je turkestanska priroda. Človek še ni postal njen gospodar. Tu šele spozaš, kaj je pravzaprav priroda, tu spozaš pravo njeno lice. Mi smatramo za prirodu lepo obdelana polja, naše šume in gore z urejenimi cestami in stezami, po katerih vsak dan hodijo ljudje. Mi vemo, kje lahko gremo in kam ne, a vsega tega ni v Turkestanu. Tamkaj je priroda divja, neukročena, vsemogoča. Turkestanske stepe in ravnine so posušeno morsko dno. Nekdaj je bučalo tamkaj morje. Zato se nobena turkestanska rečica ne izliva v odprto morje, temveč v jezera, ali pa se izgubi v pustinji. Voda tamkaj ni geološki faktor, ki bi oddalnil vse proekte mehaničnega in kemičnega razkrajanja na zemeljski površini v morje. Ti proekti ostanejo tamkaj in jih veter prenaša iz enega kraja v drugega v oblikih celih oblakov prahu, ki nenadoma izpremeni dan v noč ter izenačijo z zemljo vse, kar štrli iz nje. Tako nastane ona gladka, ravna površina turkestanskih ravnin z enoličnim rastlinstvom. Ta enoličnost daje vsej pokrajini najmočnejše obeležje.

Spomladi, ko se topi sneg in se ode-

va zemlja z zelenjem, pa postaja puščava pravo čudo. Mrtva, razpokana zemlja se ti pred očmi izpreminja v prekrasno, čarobno preprogo. Po pisani zemlji so nešteta krdela ovac, kamel in koz, ki jih čuvajo Kirgizi, narod, ki nimata stalnega bivališča. Na vsakem koraku vidiš vrh tega jate čapelj, orlov in sokolov. Orli so tamkaj veliki in silno predzrni. Nobena stvar jih ne uplaši. Smelo gledajo z divjimi očmi na človeka, ki se drzne prodreti v njihovo kraljestvo. Na tisoče želv se greje v travni na solncu in slave svoje svatovsko veselje.

Pomlad je za pastirski narod Kirgizov doba največjega veselja. Vsako pastirsko pleme hodi leta in leta istim potom in se ustavlja pri istih rekah in potokih, katere so odkrili njihovi davni pradedi. Tudi prezimujejo tamkaj, kjer so prezimovali njihovi pradedi. To je pač najlepša doba v življenu Kirgizov. Čim pustinja pod žarki poletnega sonca zazeleni, se pojavi na tisoče in tisoče pastirskih bajtic in staj. Čim napoči oni strečni dan, ko zapusti pastir svoje prezimovališče, oblecijo pastirji slavnostne obleke, natovorijo šotore in vse premoženje na kamele, osedlajo potem konje ali osle ter krenero nato pod vodstvom svojega poglavarja na pot. Žene zajašajo kamele, konje, osle ali bike, ki jih gonijo moški in dekleta, veselo počajoč z biči. Čim se zmrači, se pastirska karavana ustavi in prenoči pod milium nebom. Dan, dva dni počivajo, potem hajdi naprej. Skrb za selitev imajo ženske, moški pa si krajšajo čas in olajšajo potovanje z zabavami in lovom. Kadarki pridejo Kirgizi do dobrih pašnikov, tedaj se vrste medsebojni poseti, igre, tekme in druge svečanosti.

Toda idilično življenje v stepi kmalu preneha. Že meseca maja izgine vse zelenje, voda izhlapi, trava se posuši in izgori in ogromna pokrajina se zopet izpremeni v puščavo, izsušeno od sonca. Nič bolj žalostnega in mrtvega ni kakor je poleti kirgiška pustinja. Pov sod te spremila gola ravnina brez konca in kraja.

Pastirji zapuste staje, čaplie odlete in želve zopet izginejo. Zarijejo se v globoka skrivališča pod zemeljsko površino.

so tudi sicer neustrašni nagajevci. Grejo vsi trije neko jutro k velikonočni spovedi k stricu ponesrečene Tončke. Se postavijo v vrsto; prvi je Lojze, kakor se spodobi po starosti in junaštvu. Začne: Jaz ubogi grešnik... Po uvodni molitvi pripoveduje najprej, da je hodil še z dvema dekle klicat. »Ali si pri Marijini družbi?« — vpraša g. župnik v domačem narečju. — »Nisem!« — »Zakaj nisi?« Če bi bil pri Marijini družbi, bi ne hodil ponoči okoli falat. — Lojze odmakne glavo, pokaže resen obraz. — »Kaj, zdaj pa se še jajzis (jeziš)« — ga posvari župnik. »Nič se ne jajzim, pa če mi ne date odveze, saj lahko grem k drugemu,« pravi Lojze, vstane in odide brez križa v klop.

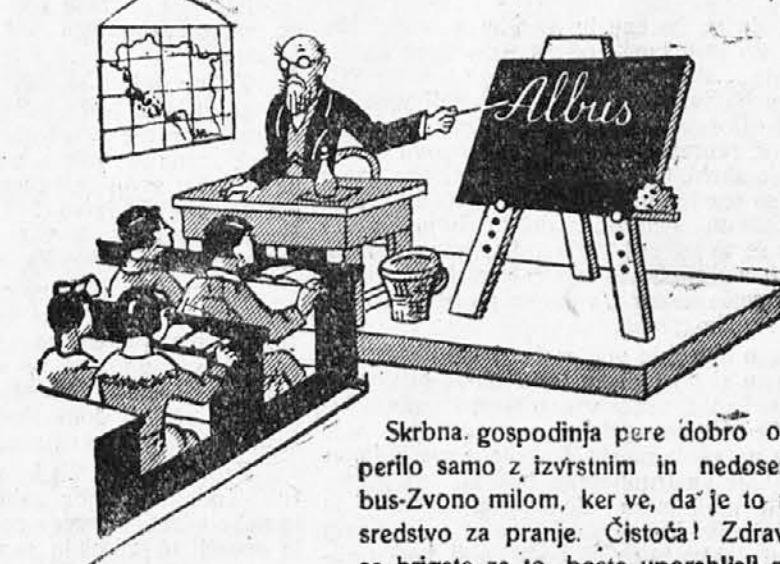
Drugi je na vrsti grešnik Tevže. Vidi se mu, kako težkih korakov stopi naprej, koleno le z naporom všibi, a dano besedilo je treba držati, Lojze je strogo na straži. Tevže načne tajni razgovor s spovednikom, iz spovednice zapila oster piš, grom — Tevže urno vstane in se strne k Lojzetu v klop. Slednji — Liks — najmlajši, pogleda na Lojzeta in Tevžeta, ta dva ga ostro pomerita, češ: »Besede dane, vez velja, — sicer gorie ti!« Liks poklekne. Ni pri Marijini družbi, dekle je klical in Liks v svoji mladostni naivnosti in zmešanosti še pove, da so Tončko ponoči klicali. »Ka... ka... te... te... Tončko?« — vpraša župnik pol začudeno, pol nestrnno, skoro glasno Liks odgovori kratko, a krepko nazaj: »Vašo Tončko gospod...« V spovednici nastane potres, piš, grom, Liks zbeži mimo klopi s tovaršem, — spovednik pomoli glavo iz spovednice in spremila begunci z bliskovitim pogledom. Drugi navzoči verniki so seve vznemirjeni, spogledujejo se, kaj mora neki to biti, da ni nobeden teh fantov dobil odveze, Liks pa je

Iz postne torbice

Zivel je povsem dobrohoten župnik nekeje v Slovenskih goricah. Doslužil je, stopil je v pokoj in se preselil v sosedno župnijo. Tam si je kupil licno hišico in je pomagal kot »penzionist« rad domačemu dušnemu postirju pri cerkvenih opravilih, tako tudi pri velikonočni spovedi. Za sostanovalce je imel staro mirno kuharico, dolgoletno, že tudi osivelno služkinjo »debelo Lonko«, ki je spadala k ženskam, o katerih pravijo ljudje, da niso »na jeziku slepe«. Župnikovo stanovanje pa je še svežila lahko-skočna in mladostne živahnosti kipeča nečakinja Tončka. Ta je kaj rada poblikala po domačih fletnih fantih in se večkrat veselo pošalila z njimi.

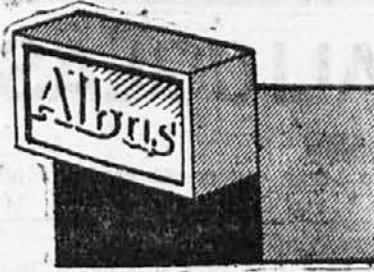
Pa pridejo v pozni večer nekoč na vas živokretni dečki Lojze, Tevže in Liks, da pošušljajo z lepo Tončko podoknico. Vedeli so, kje spi. Poklukajo na okno rahlo, vedno bolj vznemirjeni, Tončka zakašča prdušljivo, a se ne upa oglasti, dasi gori, ker »Cerberus« Lonka v isti sobi spi. Fantje, slišajoč Tončkin kašelj, dobijo še bolj korajžo, poropočajo, kličajo. Joj, debela Lonka se oglasi v vsej svoji neizprosnosti: »Ali bo mir ponoči ali ne, presnejeti falauti, glajte, da se zgubajte, drugače poklajčem gospauda!« — Fantje, ki so si na vas pripeli veselo: »Pa smo fantje vas'val, pa se nismo nič bal...« — seve ne zbežijo, ampak junashko ugovarjajo: »Kaj mi rabimo gospoda, Tončko nam pokličite, ž njo čemo govoriti!« — Tončka skoro poči od prijajenega smeha v postelji. — Lonka besni, vasovalci se ne udajo. Trušč vedno glasnejši, g. župnik se oglasi iz druge sobe, triperesna deteljica zbrni izpod okna v lunin objem.

Pa to še ni finale. Lojze, Tevže in Liks

Zvon zvonil in glas se čuje,
po vsem svetu oznanjuje:
Uporabljajte Albus-Zvono le milo,
to vam najlepše opere perilo!

Albus
ZVONO MILO
DOBITE V VSAKI TRGOVINI.

Sport

Dunajski nogometni v Mariboru.

Za velikonočne praznike bo gostovalo v Mariboru nogometno moštvo dunajskega amaterskega kluba SK Post, ki zavzema drugo mesto v prvenstveni takmičbi amaterskih klubov na Dunaju. SK Post nastopi v Mariboru kompletno in bo igral prvi dan z SK Rapidom, drugi dan pa najbrže z ISSK Mariborom.

III. Studentska olimpijada

Se bo vršila v Darmstadtu prihodnji mesec o priliki kongresa mednarodne dijaske konfederacije. Na sporedi so naslednje sportne discipline: lahka atletika, sabljanje, nogomet, plavanje, tenis in morda tudi rugby ter veslanje. Prijavili so se za olimpijado tudi naši akademiki. Jugoslovenski visokošolci bodo tekmovali v nogometu, lahki atletiki, tenisu in plavanju.

Pred odločitvijo.

Na današnji glavni skupščini bodo člani Ljublj. nog. podsaveza sklepali o predlogu nekaterih klubov za spremembo dosedanjega podsavezne prvenstvene tekmovanja. Z razdelitvijo dveh klubov iz Ljubljane, dveh iz Maribora in enega iz Celja v enoten razred in ostalih klubov v drugo grupo, bi bilo vprašanje idealno rešeno. Prvorazredni klub naj bi res bili elita slovenskega sporta, ki bi dostojno in uspešno zastopali nogomet LNP-a doma in v tujini. Zmagovalec drugega razreda bi tekmoval s srednjim placiranim klubom I. razreda za placement.

Da bi bila ta razdelitev zdrava za naš nogomet, je izven dvoma. Žal, so tudi v naši sredi še taki, ki pomagajo kopati samo samim sebi. Nadejamo se, da bodo vsi mariborski klub na današnji glavni skupščini LNP složni in skupaj nastopili za upravičene želje in zahteve štajerskih klubov.

Češkoslovaška izvozi največ hmelja.

Na seji gospodarskega sveta v Pragi je bilo konstatirano, da tvori Češkoslovaška tretjino zemljišča celega sveta, ki so zašnjena s hmeljem. V mednarodni hmeljski trgovini pa zavzema prvo mesto glede izvoza.

Na poziv papeža — z letalom v Rim.

Malteškega škofa je nedavno papež nujno zahteval v Rim. Da bi bil čimprej svojemu vrhovnemu šefu na razpolago, se je škof vsedel v angleški hidroavion in poletel z njim z Malte do luke Augusta, odtam pa z aeroplonom v Rim.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

72

»Zdi se mi, da se baronu in menihu ni več treba batiti mene, zdaj ko sem jima podaril tisto bore življene, ki jima ostaja...«

»Torej se ne bojite, da bi naščuvala proti vam represalije Cezaria Borgia in njegovega očeta?«

»Gospod grof, represalije papeža in njegove rodbine mi delajo malo skrbi, to vam prisegam. Glejte, vsem tem Borgijcem so speli o njih sili in moči toliko slave, da je že res pretirano. Oni znajo dobro ravnati samo s strupom... in še to komaj! Toda kakor hitro zapusti kraljestvo svojih zastrupljevalskih retort, kakor hitro hočejo moriti drugače kakor z vabilom na obed, so samo še nespretni razbojniki.«

»Vi gorovite o njih zelo udobno!« je vzkliknil grof.

»Zato ker sem si jih ogledal iz najbliže bližine... Cezar Borgia me je dal vreči v eno izmed najbolj črnih in okuženih ječ Svetoangelskega gradu, pa sem priklenil Cezaria na svoje mesto. Lukrecija me je hotela umoriti s sunkom zastrupljenega bodala, pa se je imela zahvaliti le moji mržnji doubjanja žensk, da sem ji podaril življenie. Kar se tiče papeža — imel sem ga v svoji oblasti; lahko bi ga bil bodisi ubil, bodisi odvedel s seboj, če bi imelo to zame kak pomen. Verujte mi, gospod, ti strašni Borgijci so spretni predvsem takrat, kadar igrajo komedijo. A to ni dovolj, da bi se človek tresel pred njimi.«

Grof je z rastočim presenečenjem gledal moža, ki je govoril v takih besedah o gospodarjih, pred katerimi je vsa Italija trepetala od groze in padala na kolena.

»Vračam se k svojemu prvotnemu vprašanju,« je dejal, ko je pretekla minuta molčanja. »Ali ste dobro prepričani o namenih Borgijcev?...«

Grof je povesil glavo. Brezkoristnost njegovega izdajstva ga je težila bolj od izdajstva samega. In jasno se mu je razodevala resnična strašnost njegovega položaja.

Kakor velika je bila slabotnost njegove duše, vendar se ni brez borbe odločil zapustiti svojo hčer, svoje prijatelje, svoje zaveznike — in vse! — da si zagotovi nekak sramoten mir in udobno življenie vsaj na zunaj, če že ne v svoji notranjosti. Ta mir pa in ta udobnost sta mu uhajala iz rok! Iti v Rim je bilo toliko kakor prostovoljno planiti v papežovo ječo; o tem ni gojil najmanjšega dvoma. Kaj mu je bilo torej storiti?...«

Vrniti se v Monteforte?... Toda kako bi ga tam sprejeli?... Kdo vč, če ga ne bi prijeli in zaprli v prestolnici njegove lastne grofije?... Ali ni bilo mogoče in celo verjetno, da se je jasno razodel prav povod njegove odsotnosti ob uri, ko so se poveljnički posvetovali o rešitvi domovine?... In tako je videl zgoj sramoto, propast in bedo, kamorkoli se je obrnil.

Za hip mu je šinila v možgane misel o samomoru. Toda samomor zahleva krepke odločnosti duha in neke vrste telesnega poguma, ki ga grof ni imel. Zato je opustil to misel in zamrljal samo:

»Izgubljen sem!...«

Nato je obnovil pogovor z Ragastensem:

»Ali mi niste pravkar povedali, gospod, da je na vašo glavo razpisana nagrada?«

»Žal da; saj vidite, kako sem potrt od strahu in skribi! Tako mi je, kakor da bi bil že obglavljen...«

»In zdaj namerjate zapustiti Italijo?«

»To še ni moj trdn način, gospod grof.«

»A nekaj morate vendarle namerjati za najbližji čas?... Na begu ste; torej se ne morete ustavljati, niti prekiniti svoje poti za dalje časa...«

»Nič se ne bojte zame,« je naglo odgovoril Ragastens. »Govoriva rajši o vas, gospod grof...«

»O meni!... To je kaj enostavno, gospod, je dejal grof Alma z brdkostjo. »Prosil bom kakega veljaka, naj moji potrosti ne odreče svojega zavetja...«

»Zakaj pa se ne marate vrnil v Monteforte?...«

Grof je nekako obupno pogledal Ragastensa. Ta pogled se je vitezu skoraj zasmilil.

»Čuje, gospod grof,« je dejal mahoma, »ali hočete, da govoriva odkrito? Ali hočete, da z malcem poguma poskusiva razmotati vaš položaj?«

»Moj položaj!« je rekel grof visokomerno. »Jaz sam sem njegov sodnik, gospod.«

»To je zmota, gospod grof! Njegov sodnik sem tudi jaz!«

»Vi? Kako neki? Saj vas niti ne poznam...«

»Zato, ker sem pravkar rešil več nego življene: rešil sem vas izdajstva...«

»Gospod!«

»Beseda ni strašnejša od stvari! Vi, gospod, pravite, da me ne poznate. Tudi jaz vas jedva poznam... Toda kolikor sem slišal o vas ob izvestnih prilikah, je zadoščalo, da sem slušil to, kar se je zgodilo... Astrov pogovor z Garconijem mi je razjasnil ostalo: to je, da ste zapustili svoje mesto in svojo grofijo v trenotku, ko jih ima Cezar napasti... Če se ne motim, se pravi temu izdajstvo...«

MALIOGLASI**Novi kostum,**

svetle barve ceneno na prodaj. Modni salon Faswald, Trg svobode 1. 1112

Pozor za Velikonočne praznike!

Samo Din 10.— liter pristnega ljutoromerčana se toči čez ulico v Kino Union, Cafova ulica 7. 1126

Solidnega gospoda

sprejemem kot sostanovača na hrano in stanovanje. Tattenbachova ulica 20. pritličje, levo. 1129

Orehli celi in luščeni

se dobe v specerijski trgovini Kremlj, Meljska cesta. 1132

Mlada gospodična

s komfortnim stanovanjem išče simpatično sostanovačko. Naslov v upravi. 1096

Vino po 10 Din čez ulico!**„Prvo dalmatinsko klet“**
MARIBOR, MESARSKA UL. 5.

vhod tudi iz Vojniške ulice 4. Samo tam Vas s to kaplico lahko postrežem.

Tudi pravo dalmatinsko olivno olje liter à Din 16.— lahko dobite tam.

V mojem specijalnem oddelku se vrši**VELIKA PRODAJA OSTANKOV****IN PARTIJSKEGA BLAGA****različ. galerijskega in modnega blaga, drobnarij, pletenin in igrač.****Prodajajo se velike količine čipk in ostanki vezenin, nogavic, puloverjev, telovnikov, damskega perila, usnjene blaga, toaletnih potrebščin, predstiskarje, igračke, porcelan, steklenina it. t. d.** 984**Izredna prilika za nakup, tudi za preprodajalce!****Franc Kormann, Maribor, Gosposka 3****Ribarstvo Schwab**samo Gregorčičeva 14
donavski krapi in ščuke, šili, fogazi, slaniki, rusi — vedno sveži v zalogi.**Spominjajte se CMD!****Dobro****poceni**

kupite nogavice, otroške čevlje, peri, drobnarije, papir i. t. d. le pri

L. REICH

(Vlahovičeva hiša)

MARIBOR

Aleksandrova c. 40

Zajuterkovalnico (točilnico) s trafiko

oddam z malo zalogo blaga. Naslov v upravi lista.

1119

Prazno sobo s posebnim vhodom

eventuelno s kuhinjo na plin oddam.

1000

Sobu in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Fra-

nijo Ambrožič. Grajska ul. 2.

2281

Salatne sadike
kraljica majnica, braziljanke itd. dobljete v vrtnarji Jemec, Prešernova ulica.**Vinotoč Vezjak,**

Splavarška ulica 6, prodaja

lastni pridelek v zaprtih

steklenicah. - Novo à Din 16.—, staro à Din 12—

1132

V velikem tednu

dobite sveže na-

močeno

1111

POLENOKO**dri tvrdki****Ivan Sirk**

Maribor, Glavni trg

1120

Cenj. občinstvu, prijateljem in znancem sporočam,

da otvorim za velikonočne praznike vinotoč.

Se priporočam

IVAN RIBARIČ.

Takoj**naj javijo****Pristno angleško****in češko blago**

za moške dobite pri tvrdki

Franjo Maier, Maribor, Glavni trg 9

966

GRAUERT, tvornica strojeva d. d., generalno zastopstvo in**skladišče, OSIJEK I., Krežmina ulica 13.****Za Veliko noč****nove zavese****okrasijo Vaš dom!****Moderni vzorci****dekoracij iz bombaževine****in umetne svile****»WEKA«****MARIBOR**

765

966

EKSPORTNA HIŠA „LUNA“ LASTNIK:**A. PRISTERNIK****Maribor, Aleksandrova cesta štev. 19****Za bližajočo se pomladansko sezijo in velikonočne praznike nudim bogato zalogu in sicer:****Otroške nogavice, par od Din 5- naprej, črne, drap, sive, tjava in bele****moške nogavice od Din 5- naprej, damske****vezenine pro m od D 7- naprej, flor nogavice od D 12- naprej.****Za kakovost prevzamem polno garancijo! Nadalje nudim****razn sukanec, prejico za vezanje, šivanke, gumbe in****druge potrebščine za krojače in šivilje po brezkonkurenčnih cenah. Lastna pletilnica in predstiskarja Srajce, spodnje hlače,****kravate, palice, dežnikle v bogati izbiti po znižanih cenah. Otroške ustanjene čevljčke in sandale ročno delo od D 24- naprej.****Svilene trake od Din 1- naprej.****765****Izdaja Konzorcij „Jutra“ v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROZOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.**